

Finansklagenemnda Person

Avgjørelse FinKN-2019-923

6.12.2019

Tryg Forsikring NUF

Yrkesskade/yrkessykdom - Yrkesskadeforsikringsloven (YFL)

Astma – omskolering – inntektstap - hjemmearbeidstap – andre utgifter

Forsikrede har en yrkessykdom i form av astma, og grunnet eksponering for irriteranter på arbeidsplassen var det økt risiko for forverring. Fastlegen anbefalte derfor omskolering, og selskapet dekket inntektstap mellom 2013 og 2017. Han har ikke kommet tilbake i arbeid etter dette. Det er uenighet mellom de forskjellige sakkyndige om astmaen har medført en nedsatt arbeidsevne i ethvert yrke. Selskapet har utbetalt ménerstatning i gruppe 1, inntektstap i perioden 2013, og 2015-2017, samt deler av utgiftene til juridisk bistand. Tvist om forsikrede har sannsynliggjort at den godkjente astmasykdommen har medført et inntektstap i 2018 og tap i framtidig erverv. Også spørsmål om forsikrede har rett til ytterligere dekning av utgifter til juridisk bistand, hjemmearbeidstap, mv. Etter en konkret vurdering konkluderte nemnda med at forsikrede ikke hadde sannsynliggjort at han var 100 % arbeidsudyktig i et tilpasset yrke og at det ikke var grunnlag for de fremsatte krav om dekning av ytterligere inntektstap. Det var heller ikke grunnlag for de andre kravene. Selskapet ble gitt medhold.

Saksfremstilling

Forsikrede (f. 1970) arbeidet som billakkerer 1987–2015, med unntak for 1991–1994 da han tjenestegjorde i hjemlandets forsvar. I årene 2004–2015 arbeidet han for bilverksted L.

Han ble 100 % sykmeldt 15.8.12 pga. hoste/dyspné, prøvde seg i 50 % arbeid 22.9.–31.10.12, men ble så 100 % sykemeldt igjen. Han har deretter vært sykmeldt eller mottatt 100 % arbeidsavklaringspenger (AAP).

Forsikrede ble vurdert ved U. universitetssykehus medisinsk klinikk, avd. for miljø- og yrkesmedisin 25.9.12. Epikrisen inneholder opplysninger om søvn- og konsentrasjonsproblemer, kvalme/uvel ved eksos, røyk, mv. Det samme fremgår av journal 23.8.12 og 14.11.12. I epikrisen heter det videre:

Konklusjon

Årsaken til pasientens tørrhoste er sannsynligvis eksponering for irriteranter på arbeidet. Skal han fortsette i arbeidet, må han bruke adekvat verneutstyr til enhver tid.

Forslag til videre tiltak/informasjon til pasient og lege

... Det er nesten umulig ikke å bli eksponert for irriteranter i en slik bedrift. Det synes mest hensiktsmessig å vurdere omskolering idet pasienten er relativt ung og det er økt risiko for astma ved fortsatt eksponering.

Man vil også be henvisende lege å vurdere om det er grunnlag for å melde tilstanden til Arbeidstilsynet som mulig arbeidsrelatert.

Fastlegejournalen viser at fastlegen mente at forsikrede på grunn av hoste/dyspné burde søke omskolering, se 29.11.12, 12.1.13, 18.3.13 og 19.6.13.

I legeerklæring ved arbeidsuførhet, skrevet av fastlegen 16.10.13, er hoveddiagnosen astma med depressiv nevrose som biddiagnose. Det heter videre:

... Pas. har hatt økende hoste og dyspne i ca 1 år før han kontaktet sin fastlege i august 2012.

... Han ble sykmeldt 15.08.12.

Har i lang periode følt seg svimmel og slapp. Han har fått også konsentrasjonsvansker og hukommelseproblemer. ...

Pas. har fått symptomer på depressiv nevrose: oversensitivitet på lyder, sovnmangel, irritabilitet, neg.tanker om fortid og fremtid, angst. Har vært utsatt for stressende faktorer i 10 år i jobb sammenheng: dårlig behandling fra sjefen, manglende evner til forsvare seg pga. manglende språk. For tiden dårlig kommunikasjon med kona som er gravid.

8 Andre opplysninger

...

Pas. har en yrkesykdom - astma. Han kan ikke komme tilbake til sitt gammelt yrke som lakkerer. Han kan evt. klare ett annet yrke men han bør få omskoleringsmuligheter og arbeidsutprøving først. Han har også utviklet også depresjon. Trenger i tillegg til lungemedisinsk behandling også psykologisk hjelp.

Det er fremlagt to versjoner av spesialisterklæring utarbeidet av ass. Lege S. og prof. dr. med K. ved lungeavdelingen O. universitetssykehus 22.11.13. Den ene er markert med "Til godkjenning". I den endelige versjonen heter det:

Funksjonsvurdering:

Pasienten er ikke lenger eksponert for luftveisirritanter eller sensibiliserende stoffer på lakkeringsverkstedet, og har ingen begrensning i forhold til hva han kan gjøre på fritid eller i fremtidige yrker utover å unngå og jobbe i miljøer hvor det er høy forekomst av luftveisirritanter.

Varig medisinsk invaliditet estimeres til 15 – 20 % da han antas å være livslangt avhengig av inhalasjonsmedisiner inkludert inhalasjonssteroider.

Rådgivende overlege i Nav skrev 11.4.14:

Jeg mener den lungemedisinske spesialisterklæringen er grundig og fylldig .

Jeg mener astmadiagnosen er godt nok dokumentert og er enig med VMI-vurderingen.

Nav godkjente astma som yrkessykdom 6.10.14. Skadetidspunktet ble fastsatt til 1.8.12 – tidspunktet da den skadelige påvirkningen opphørte. Av vedtaket fremgår at Nav har lagt erklæringens vurdering av invaliditetsgrad til grunn. Forsikrede ble innvilget ménerstatning i gruppe 1 (15-24 %).

I epikrise fra et opphold ved G. klinikken 4.6.-2.7.14 heter det at forsikrede har "(l)ite symptomer når han bruker Aerobec. ... Hovedmål under oppholdet må være å trygge pasienten på at medisinbruk er ufarlig men gunstig og at han kan trenes opp". Det fremgår også at han hadde godt utbytte av trening og at legene hadde inntrykk av at "luftveissymptomer er yrkesrelatert og at han bør omskoleres til et annet yrke".

Saken ble meldt selskapet 13.3.15.

Selskapets rådgivende lege, spesialist i nevrologi R., uttalte seg 8.12.15 om blant annet forsikredes astma:

Jeg er enig i at diagnosen er stilt i henhold til vanlige kriterier og eksponeringen er vurdert fra kompetente fagpersoner til å være adekvat. Vmi synes å være korrekt bedømt i intervallet 15-20 %. Astmaen medfører en yrkesvalgshemming til arbeid hvor man utsettes for luftveisirritanter, men ingen generell ervervsuførhet.

I uttalelse skrevet av fysioterapeut 5.4.16 heter det:

Vurdering:

... har hatt en god progresjon etter å ha vært svært flink til å trene, han har fått bedre kraft og økt

utholdenhet. Samtidig så er det slik at ... tydelig lider av sin astma og at de dårlige dagene gjør det vanskelig å gjennomføre treningen. ... Han er tydelig plaget av dette og at han vil ha problemer med å kunne utføre en 100 % stilling er det liten tvil om. Restarbeidsevnen hans vil jeg anta at ligger på 40- 50 % stilling i en godt tilrettelagt jobb. Man må ikke utsettes for irriteranter.

Forsikrede skrev til sin advokat primo juli 2016: Han har deltatt på "jobbklubbkurs" i regi av Nav i 6 måneder uten resultat i form av jobb eller praksisplass. Han har hatt praksisplass hos en gårdbruker. Han møtte trøtt på jobben pga. søvnproblemer. Han var "evig sliten". Han har problemer med astmaen, hukommelsen, konsentrasjonen, kroppen "tålte ikke" øvelser hos fysioterapeuten, smerter i brystet, leverbetennelse, urologiske problemer, kneplager, mv. Han kom til Norge sunn og frisk 12 år tidligere.

Etter å ha innhentet ytterligere dokumentasjon aksepterte selskapet 10.1.17 at forsikredes yrkessykdom i form av astma utgjorde 15-20 % varig medisinsk invaliditet (vmi), dvs. rett til ménerstatning i gruppe 1 (15-24 %). Selskapet erstattet også lidt inntektstap i en begrenset periode. Selskapet fant det bevist at forsikrede "måtte slutte i sitt tidligere yrke som billakkerer som følge av astmaplagene og at omskolering var nødvendig". Selskapet fremhevet imidlertid at astmaen ikke medførte noen generell ervervsuførhet, men tilbød dekning av inntektstap ut halve 2017, noe som ville gi forsikrede "nesten 5 år på å lære seg norsk og eventuelt gjennomgå annen nødvendig omskolering for å komme seg tilbake i arbeid igjen".

Forsikrede avsto tilbudet 16.3.17. I avslaget redegjorde han for sin situasjonen, herunder usikkerhet mht. hva han kunne ha gjort om han hadde kunnet norsk. Han deltok i et norskkurs, men slet med konsentrasjon og hukommelse og falt fort av da det var flytende tale. "Per i dag snakker jeg norsk, men tar lang tid å finne frem ordene". Han pekte på at han ikke kan "jobbe i ethvert yrke. Jeg kan ikke jobbe tungt fysisk, bære tunge gjenstander, jeg blir fort trøtt ...". Han krevde blant annet ménerstatning i gruppe 2 og i det minste 40–50 % av grunnerstatningen/erstatning for tap i fremtidig inntekt.

I journal fra dr. S. omtales plager med luftveiene flere ganger, bl.a. 15.6.17, 7.11.17, 12.6.18, 11.9.18 (også ryggsmarter). I notat 15.6.17 og 7.11.17 fremgår også "Ofte trett og uopplagt", dårlig søvn og hukommelse, "Ukentlig plutselig sterke retrosternale smerter/press i brystet", mv.

I poliklinisk notat 4.8.17 fra nevrolog. lege, sykehuset i Ø. heter det:

Aktuelt

Henvist til nevrologisk avd. med spørsmål om presenil dement, grunnet konsentrasjon og hukommelsevansker. Angivelig stort sett korttidshukommelse som er svekket. Sier han glemmer å ta med betalingskort til butikker, glemmer hvor han har parkert bilen, som eksempel.

Har vært på praksis via NAV, der han la merke til tretthet og slitenhet og klarte ikke å fungere optimalt. Både på grunn av hans hukommelse og konsentrasjon, smerter samt astma. Har gått på norsk-kurs via NAV. Sliter med opplæring.

Har vært hos en nevropsykolog som vurderer svært svake resultater ved validitetsmarkører, som ikke kunne forklares av hans språkvansker.

...

Vurdering/tiltak

Pasient er plaget av sine respiratoriske plager samt i venstre kne. Har ingen fast sted å bo, bor i sin bil. Har økt psykisk stress og belastning for tiden samt virker noe nedstemt grunnet hele hans sykdomshistorie.

Pasienten har nylig tatt en nevrografi grunnet parestesier om natten i begge overeks. ... Nevrografi viser ingen tegn til carpal tunnel syndrom, men det påvises lette forandringer for ulnaris som kan indikere noe trange forhold gjennom gyons canal bilateralt, uten noe overbevisende patolog

I samtalereferat etter møte med Nav 5.2.18 heter det: "... Du opplyser i møte at du har deltatt på 2 norskkurs tidligere, men hadde ikke 100 % frammøte, og synes fremdeles det er vanskelig å uttrykke deg og forstå norsk ...".

Det er fremlagt kopi av vedtak om forlengelse av AAP, senest 19.3.19. "Arbeidsavklaringspengene er beregnet etter en yrkesskadegrad på 100 prosent" og at arbeidsevnen fortsatt ikke er avklart.

Selskapet avsto kravet om ytterligere ménerstatning og å dekke tap i fremtidig inntekt, men ville innhente ytterligere dokumentasjon og ba om å bli holdt orientert om status for arbeidsutprøving i regi av Nav. Selskapet har dekket det påførte inntektstapet for 2015 og ut 2017. I brev 28.8.18 presiserte selskapet at forsikrede ikke hadde rett til erstatning for langvarig eller varig uførhet, ettersom det var sannsynlighetsovervekt for at forsikrede uavhengig av astma og larmskade ikke hadde vært i arbeid.

Forsikrede klagde på vurderingen og krevde ytterligere dekning av lidt tap, mv. i brev 7.9.18.

Selskapet dekket lidt tap 2013, og opplyste samtidig om at det ikke var dokumentert inntektstap i 2014. Selskapet avsto å dekke tap for 2018, og gjentok at man ikke ville dekke fremtidig inntektstap, mv. Det skrev også at medisiner etc. dekkes av Nav, og at det totalt sett hadde dekket kr 120 000 i utgifter til juridisk bistand.

Selskapet avsto et forlikstilbud fra forsikrede om avtale basert på 30 % grunnerstatning.

Fastlegen skrev i legeerklæring ved arbeidsuførhet av 22.2.19 at hoveddiagnosen er astma, mens bidiagnosene er hukommelsesforstyrrelse, depresjon og panikkangst. Legen krysset av for at han ikke kunne gjenoppta tidligere arbeid, men kunne ta annet arbeid etter behandling/tiltak. Videre heter det:

2.6 Status presens ...

2. ... epikrise fra lungelege dr. S. Siste epikrise datert 05.02.19. "... Som vanlig en god del klager for diverse: betydelig søvnprobl. -tretth, dårlig-orkeer ikke mye på dagen (sovner av tretthet om morgen). Utredet pga neurologiske plager-lider fortsatt. Hyppige brystmerter (mulig asthmaeffekt). Bekymret mhp sin økonomisk situasjon(+framover). Respiratorisk situasjon: asthma bronchiale (arbeidsskade), nedsatt arbeidsevne av det i ca 30 %, bør unngå irriteranter/triggere på ev.jobbe ..."(...) Pas. småhoster hele tiden. Blir verre av støv, lukter, kald og fuktig luft. Han er avhengig av å bruke astmamedisiner hele tiden.

3. Depresjon, angst, kognitiv svikt. Pas. har i 5 år vært SM og senere på AAP. Akt. Pas. klager over kraftig tretthet, har øket beredskap reagerer med angst på høye lyder, har følelse av at han blir forfulgt av andre når han er på en tur i skogen. Blir da urolig, snur seg ofte og får panikkaktig anfall. Han har mye hodepine. Han har nedsatt hukommelse, føler seg ukonsentrert. Glemer bl. a. hvor bilen er parkert, glemmer bankkort i betalingsterminal. Han klarer ikke å huske samtaler...

Etter å ha gått fra samtale men noen bare etter kort stund husker han verken tema og innhold. HAN har forstyrret døgnrytme. HAN har store innsøvningsvansker. Legger seg kl 23.00 med følelse av tretthet. Sovner først kl 04.00. Våkner ved 09.00 sliten, tretth, ukonsentret, uopplagt. Pas. har brukt sovetabletter. Han har paradoksal effekt. Blir urolig av dem, han føler seg så oppspilt av dem at han er redd for sin egen trygghet. ... Pas. anses å være deprimert og har panikk angst, ikke responderer på en standart behandling.

...

Min vurdering er følgende. Pasienten har pga yrkesastma, kognitiv svikt og depresjon nedsatt arbeidsevne. Min vurdering er at varig funksjonsnedsettelse utgjør minst 50 %.

Man kan ikke forvente bedring av astma og høyst sannsynlig heller ikke hans kognitive forstyrrelse. Jeg er i tvill om det er hensiktsmessig med oppstart i arbeidsrettede tiltak.

...

5.1 Beskriv hvordan funksjonsevnen generelt er nedsatt på grunn av sykdom

Pga dårlig hukommelse, konsentrasjonsvansker, oppmerksomhet svikt, hodepine klarer pasienten ikke tillegge seg nye kunnskaper, klarer ikke å holde på oppgaver. Astma begrenser ham i å fungere i støvfylte, fuktige, kalde omgivelser.

Forsikrede har i det vesentlige anført at astmaen alene tilsier at hans ervervsevne er varig nedsatt med minimum ca. 30 %, noe som tilsier at han bør tilkjennes grunnerstatning med i alle fall 30 %. Det er vist til at fysioterapeuten konkluderer med en restarbeidsevne på 40-50 % alene på grunn av astmaen. Han kan ikke arbeide i et miljø med luftveisirritanter, jf. også spesialisterklæringen fra dr. S. Han kan ikke arbeide i fysisk krevende yrker på grunn av astmaen. Han kan heller ikke arbeide i yrker som medfører høyt støynivå på grunn av larmskaden. Som utenlandsk håndverker og som en som arbeider i manuelle yrker, innebærer dette en betydelig innskrenkning i valget av yrke. Han ville ha klart å arbeide uten astmaen, og selskapet har ikke ført bevis for at skade/tap ville inntruffet dersom astmaen og larmskaden tenkes bort.

Han krever erstatning for påført inntektstap i 2018 med kr 81 185 inklusive renter, samt ytterligere erstatning for advokatutgifter. Dessuten kreves dekket utgifter til transport og medisin i tillegg til tapt hjemmearbeidsevne, ettersom astmaen hindrer ham i å utføre tyngre husarbeid. Beløpene kan fastsettes etter Finansklagenemndas skjønn.

Selskapet har i det vesentlige anført at forsikrede ikke har sannsynliggjort årsakssammenheng mellom astma, og inntektsbortfall utover det som selskapet allerede har dekket. Det er ikke sannsynliggjort at astmaen er en nødvendig, og tilstrekkelig vesentlig betingelse for at han ikke klarer å oppebære samme inntekt som tidligere. Dr. S. vurderte at forsikrede ikke har noen "begrensning i forhold til hva han kan gjøre på fritid eller i fremtidige yrker utover å unngå og jobbe i miljøer hvor det er høy forekomst av luftveisirritanter." Selskapet har akseptert at han som følge av astma ikke kunne fortsette i samme jobb som tidligere, og har derfor dekket inntektstap i en lengre omskolingsperiode. Dokumentasjonen for øvrig viser progredierende kognitiv svikt i form av problemer med korttidshukommelse, konsentrasjonsvansker, redusert visuospasial orientering, mv. Slik selskapet ser det, ville situasjonen ha vært den samme tenkt astmaen bort. Opplysningene i saken indikerer at det er klagers kognitive plager som er den helt sentrale utfordring ift. hans evne til å kunne arbeide eller omskoleres. Det er ikke grunnlag for ytterligere erstatningsutbetalinger i saken.

Finansklagenemnda Persons begrunnelse

Saken for nemnda reiser spørsmål om forsikrede har sannsynliggjort at den godkjente astmasykdommen har medført et inntektstap i 2018 og tap i framtidig erverv og om forsikrede har rett til dekning av hjemmearbeidstap, medisiner mv. og av utgifter til juridisk bistand.

Nemnda behandler først om det er årsakssammenheng mellom astmaen og et anført tap i framtidig inntekt. Årsakssammenheng forutsetter at det er sannsynliggjort at astmaen er en nødvendig betingelse for ervervsuførheten og at den har vært så vidt vesentlig i årsaksbildet at det er naturlig å knytte ansvar til den.

Det er forsikrede som må sannsynliggjøre at vilkårene for ytterligere erstatning er oppfylt, herunder at det er årsakssammenheng mellom astmaen og at han ikke har klart å komme i arbeid i et annet yrke med minst samme inntektsnivå. Dersom forsikrede sannsynliggjør at så er tilfellet, må selskapet for å være uten ansvar sannsynliggjøre at han ville blitt uavhengig av astmaen, se Rt. 2010 s. 1574 avsnitt 71.

Flere sakkyndige har gitt uttrykk for at det pga. astmaen er hensiktsmessig med en omskolering. Astmaen har således medført en yrkesvalgheining, men det gir ikke rett til erstatning utover et midlertidig inntektstap, noe selskapet har dekket for årene 2013–2017. Nemnda er enig med selskapet i at dette må anses tilstrekkelig for omskolering. Nemnda viser her til at fastlegen i erklæringen ved arbeidsuførhet 16.10.13 uttaler at forsikrede eventuelt kan klare et annet yrke etter omskolering og arbeidsutprøving, jf. også erklæringen av spesialist K. av 22.11.13.

Forsikrede har vist til at fysioterapeuten har gitt uttrykk for at forsikrede vil ha problemer med en 100 % stilling og også gitt uttrykk for en restarbeidsevne tilsvarende 40–50 % i en godt tilrettelagt jobb.

Fastlegen har i legeerklæring for arbeidsuførhet av 22.2.19 oppgitt som hoveddiagnose astma og som bidiagnose hukommelsesforstyrrelse, depresjon og panikkangst. Han krysset for at forsikrede ikke kunne gjenoppta tidligere arbeid, men kunne ta annet arbeid etter behandling/tiltak. Etter legens syn var ervervsevnen varig nedsatt med minst 50 % pga. yrkesastma, kognitiv svikt og depresjon. Fastlegen viser til en epikrise hvor det heter at funksjonsnedsettelsen pga. yrkesastmaen utgjør 30 %. Det er imidlertid ikke begrunnet nærmere hensett til forsikredes øvrige, betydelige, problemer.

Der er således uenighet mht. om forsikrede pga. astmaen er 100 % arbeidsudyktig i et tilpasset yrke. Gitt at det er forsikrede som må sannsynliggjøre at det er tilfellet, kan nemnda ikke se at forsikrede har oppfylt sin bevisføringsplikt. Nemndas standpunkt gjelder foruten kravet om å få dekket ytterligere inntektstap også kravene om å få dekket diverse utgifter til transport, medisiner og tapt hjemmearbeidsevne.

Nemnda går så over på å behandle forsikredes krav om å få dekket påløpte utgifter til juridisk bistand. Selskapet har tidligere dekket kr 120 000 av forsikredes utgifter til juridisk bistand. Selv om selskapet har akseptert at det foreligger rettslig grunnlag for krav om dekning av juridiske utgifter, kan nemnda i lys av det standpunkt den er kommet til, ikke se at det er grunnlag for dekning av ytterligere juridisk bistand.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Persons konklusjon

Selskapet gis medhold.

Ved behandlingen deltok Karin M. Bruzelius (leder), Tonje Giertsen (selskapsrepresentant), Lise Karlsen (selskapsrepresentant), Paal Bjønness (forbrukerrepresentant) og Borgar Sandvik (forbrukerrepresentant).